—: પહેલી ચોપડીના :—

ડિક્ટેશન શિક્ષક

—: ભાગ ૧ :—

રચનાર—છગનલાલ મોતીરામ શાહ.
"મુખગણિત શિક્ષક" વગેરેના કર્તા
રચનારનું ઠેકાણું—શાહપોર,—સુરત.

પ્રસિદ્ધ કર્તા—છગનલાલ મોતીરામ શાહ,
પ્રસિદ્ધ કરવાનું ઠેકાણું—શાહપોર, સુરત.

મુદ્રક—ભદ્રશંકર મણીરામ ભટ્ટ
મુદ્રણાલય—કલ્પમય પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ, બાડ બન્નર—સુરત.

સુધારેલી વધારેલી આવૃત્તિ ૧૦ મી

સંવત ૧૯૮૧] [તા. ૨૫-૧૦-૨૫

કિંમત અઢી આના (પોસ્ટેજ જુદું)

છગનલાલ મોતીરામ શાહ કૃત

પહેલી ચોપડીનો

"ડિકટેશન શિક્ષક."

પાઠવાર અઘરા શબ્દો.

પાઠ ૧	પહેલાં	દીવા	બાળક	સોમવાર
દિવાળી	કેટલાક	મૂકે	બહુ	કેડે
અક્ષર	લીંપેગુંપે	સારૂં	હરખાય	મંગળ
ઊઠયાં	ખડી	જમવાનું	પાઠ ૨	બુધવાર
નિશાળમાં	ચુના	લુગડાં	ત્રીજો	ગુરુવાર
સઘળાં	ધોળે	ઘરેણાં	છેલ્લો	બેસાડે
છોકરાં	સેવ	ઘાલે	વિષે	મુસલમાન
થોડેક	પાપડ	દારૂખાનું	સવારથી	જુમેરાત
છોડી	સંજેરી	ફોડે	સુધી	શુક્રવાર
આગળ	ઘુઘરા	ગીત	ગણાય	શનિવાર
વળી	તેટલા	બધાં	રવિવાર	સાતમો
ત્રણ	આંગણામાં	દિવસમાં	રવિ	સાત
વરસમાં	સાથીઆ	ફટાકડા	સુરજ	અઠવાડીઉં
દહાડા	પૂરે	ફડફડ	સાહેબ	ચોથો
ભેગી	બારણે	ફૂટે	દેવળમાં	

પાંચમો	વગાડવાને	કુતરા	ગુરુને	ટોપી
પાઠ ૩	મોગરી	કેળુ	મળશે	ધોતલી
નિશાળ	અંદર	દાડમ	જ્ઞાન	અંગરખી
રહ્યા	અહીં	માટીનાં	જુઠું	મંગાવી
ફરતી	મહેતાજી	બનાવેલા	આળસ	મનુ
દરવાજા	પાટીઆની	નહિ	અંગ	જોડીઓ
પાટીઉં	સીસી	મઝાની	સંગ	નહિ
ચચળ	નકશા	પાઠ ૪	ચોડી	દરજીને
બનાવું	નકશો	નિશાળીઆ	ચિત્ત	બોલાવીશ
ફૂલઝાડ	ચિત્રો	શિખામણ	શિક્ષા	કરાવીશ
ચંપેલીની	ટાંગેલાં	ઇશ્વર	નહિ	સાંજે
વેલ	કાઢેલાં	જ્ઞાન	નીસરી	બજારમાં
ગુલાબના	ખુણામાં	નિત્ય	પાંસરૂં	લેઈ
છોડ	ઘોડી	પરોઢીએ	પાઠ ૫	સુરવાલ
કસરત	લખોટાનું	ઊઠીને	લુગડાં	ફળીઆના
બધાંને	ચોકઠું	દાતણ	લાગ્યો	કોટ
વાવટા	કબાટ	નાહ્યા	પહેરેલાં	દેખાય
ગમત	ચોપડીઓ	પાઠ	છોટુ	મણી
ઘટ	ઘોડો	કહ્યું	થઈશ	સાંભળીને

ઘાઘરી
ઓઢણી
બહેન

પાઠ ૬

ચોકખાઈ
ચોકખા
કાસમ
કપડાં
પહેરણ
ધૂળમાં
રમ્યો
જોઉં
નાહું
ડીલ
ચોળીને
નાહતો
ગદી
ગદો
અડાય
ફોલ્લા
ખસ
ધોવડાવવાં
ધોનાર
ધોઈ
ચોળવું
ડાઘા
વાડા
આંગણામાં
ગંદવાડ
ગદી
માંદા
વિષે
કવિતા
શીખવું
ઓટલો
ચોકખું
સૌ
મુખડું
દીલમાં
નાથ

પાઠ ૭

વરસગાંઠ
ભાવ્યો
કર્યો
કયારે
આપ્યા
અડાડયો
જગુભાઈ
ઊઠીને
ઝટ
આઠમું
બેહુ
પૂછયું
કહ્યું
સાંભળી
બોલ્યા
મહીના
દસમું
બેસશે
વારૂ
કયારે
બારમું
કસાર
ભાણો
બોલાવ્યાં
મડયો
ભાત
કઢી
અડાડયો
સૌ
ધોઈ
ઊઠયાં
પાન
સોપારીનાં
બીડાં
આપ્યાં

પાઠ ૮

સગાં
વહુ
ભત્રીજો
થાઉં
ભાણેજ
કહેવાઉં
કુઓ
માસી
માસો
પીતરાઇ
મોસાળ
મસિઆઈ
ફોઇઆત
સાળીઓ
સાવકાં
દૂધભાઇ
જમાઇ
સાસુ

સસરો	સભાળે	ભણાવી	મદુભાઈ	બેસીશું
વેચાઇ	જાત	રહ્યા	કનુભાઈ	શેતરંજી
વેચાણ	ગભરાતી	બારણા	કયાં	પાંદડાં
પાઠ ૯	ખૂશ	પૂઠે	આશોપાલવ	કુલડીઓ
વિષે	ઉંઘાડવાને	ઉતર્યા	ઝાડ	પાથરણું
કવિતા	માંદો	અહીં	શંભુભાઈ	આવ્યું
બહુ	ઓસડ	ગાદી	લઈશું	સીધી
હરખાઉં	પેટ	બધું	વિના	બેસાડયાં
જાઉં	સાથી	લીધું	પોંઆ	થાળી
ચાંપે	હેત	જોયું	ધાણી	લાડકો
સાથ	પાઠ ૧૦	માંડયું	વઘારેલાં	ચટણીની
ભીડે	ત્યાં	વખાણ	મીઠાં	મૂકયાં
બાથ	બોલ્યો	કર્યાં	લીંબુ	વાડકામાં
ધવરાવે	પ્રમાણે	કહ્યું	દરાખ	માંડયું
ખોળા	સોરાબજી	કહેવાશો	નારંગી	તૈયાર
પંપાળીને	ઓરડામાં	પાઠ ૧૧	ખારેકી	ધોઈ
દુખડાં	કહ્યું	ઉજાણી	દળનો	નાખ્યા
પખી	બોલાવ્યો	પીરસ્યાં	લાડુએ	ખૂબ
કલોલ	આવ્યો	બબ્બે	શેરડી	મઝા

પાઠ ૧૨

હોડીની
એકઠા
જોઇશું
તળાવના
જુઓ
વાદળી
દોરી
ખેંચે
દોડે
ધીરૂની
રામુની
પછાડી
જગુની
સરત
ઉમેદની
નબળી
જણાશે
જીત્યો
સદવાળી
પૂછીશ
સુંદર

પાઠ ૧૩

મળ્યો
મઝાનો
ખંડ
ઈનામમાં
કાંચળી
કરાવીશ
માણેક
મળ્યું
રડયા
વિના
મોકલશો
પરીક્ષામાં
રડાવશો
નહિ

પાઠ ૧૪

પાળ
પથરે
ફેંકાફેંકી
ધડાધડ
માર્યાં
ડાહ્યો
ઊઠયો
દેડકો
પ્રાણીઓને
બંધ
સંભાળીને
દુઃખ
નુકસાન
હાણ

પાઠ ૧૫

પ્રાણી
દયા
ખીજયા
માધુ
કીડીઓ
છૂંદે
દુઃખ
ચીનુભાઈ
શકતી
તળેથી
નીકળવાને
ઇજા
આપણે
ઢોર
સંભાળ
તેટલું
વખતસર
સાફ
નીરવાનું
જાણ્યું
સૌને
બળદને
સોળ
પાડયા
કહ્યું
યાદ
ભૂલીજ
ગજા
ઉપરાંત

પાઠ ૧૬

એનઘેન
ડાહીનો
ઘોડો
નક્કી
છુટ્ટા
છૂટયો
કંઈ
વાડ઼
દાઝ
જણ
થાઉં

ખોળામાં	રહ્યો	વખાણ્યો	સીમમાં	લાગ્યું
માથું	મૂકનારને	ઊઠયો	બકરાં	ગભરાઇને
મૂકીને	ઓળખ	મંડયો	દહાડો	માણસોએ
બંધ	શકર	પાઘડી	અમથી	નાખ્યાં
વાંસા	શાબાશ	દીઠી	બૂમો	તેટલાંજ
આંગળી	ઉતારી	મૂકયો	આવ્યા	સાંભળી
મૂકવા	દીધો	કાપ્યાની	ધાજો	ખેડુત
તૈયાર	પાઠ ૧૭	નીકળ્યા	એટલામાં	બગાડ
પૂછી	ચપ્પુ	પૂછ્યું	આસપાસ	કર્યો
સમજ્યો	ગમ્યો	સૌએ	ખેતરવાળા	કહ્યું
નહિ	આણ્યો	સાંભળીને	દોડી	જુઠું
પૂછું	પૂછ્યું	ખોટું	જોયું	છેતર્યાં
મૂકી	દેશાઇ	કર્યું	પૂછ્યું	નુકસાન
હોશિયાર	લલ્લુ	સાચાબોલું	ક્યાં	યાદ
સેળભેળ	ગાળો	પાઠ ૧૮	ત્યારે	સપડાય
સતાવા	જુઠું	વાઘ	હસવા	જુઠાણું
છુટશે	ઘણું	મશ્કરી	બાપડા	જલદી
અડશો	હેત	પસ્તાય	શરમાઇ	જુઠો
છોડી	દહાડો	બચ્યાં	ખોટું	

પાઠ ૧૯	બચરશા	ભિખારી	પ્રભુ	શિકાર
શિઆળ	ખુશીથી	અહીં	વીસરૂં	બચ્ચું
દેડકાં	રહીશું	કયાં	અગણિત	રૂપાળું
જુક્તિ	અહીંથી	લુગડાં	કર્યાં	દોડાવી
તળાવમાં	જવાશે	આંધળો	ઉજાસને	મૂકયો
મૂકી	વારાફરતી	ખાઉં	ઉપયોગી	પકડયું
માંડયું	મોંમાં	મળ્યું	દામ	ઉપાડી
પૂછવા	ઘાલીને	રસ્તેથી	વરસાદેથી	માંડયું
અલ્યા	ત્યાં	અપંગ	ભેંસને	દીધું
દુઃખ	કબુલ	ચાલ્યા	દૂધ	એકદમ
કહ્યું	દૂર	ગજવામાં	દહીં	છલગ
દયા	પ્રમાણે	પૈસા	સૌ	રાત્રે
સગાં	રસ્તામાં	સેવ	ઠામ	દેવતાઈ
વહાલાંએ	પાઠ ૨૦	દુકાનેથી	ફૂલ	પુરુષને
વિચાર	દુઃખ	પાઠ ૨૧	બનાવ્યાં	ગરીબડી
સાંભળતાંજ	જાણનાર	ઈશ્વરનું	પાઠ ૨૨	દયા
ઊઠયાં	અજા	વિદ્યા	સરદાર	પરમેશ્વર
નહિ	ભૂખ્યા	ચદ્ર	સ્વપ્નું	બન્યા
બાંધ્યું	કનુ	કદી	જંગલમાં	દેશનો

પાઠ ૨૩	નીકળતા	નાખતો	લુલાં	પાઠ ૨૬
રૂપાળું	પૂછયું	છૂંદી	આંધળાં	ચતુરાઇ
ઉંદરડી	હંમેશાં	ફેણ	દીકરો	તરસ
રસોડાના	પૂછીને	છોલાઈ	સાંભળ	વાડામાં
ભંડારીઆમાં	પાઠ ૨૪	નીકળ્યું	તીર્થ	કુંજો
રોટલી	કીડી	પહોંચી	કાવડ	થોડું
લાડુ	નદીના	વાગેલે	દુઃખ	કાગડો
ભોંય	કાંઠા	ઠેકાણે	મનસુબો	બેઠો
ખૂશ	પીપળાનું	વળગીને	તૈયાર	ચાંચ
આણ્યું	પોલમાં	ચટકા	બેસાડયાં	ઘાલતો
બિલાડી	ઝેરી	દીધા	પિતા	ફાંફાં
મૂકેલી	રસ્તા	પછાડી	ખાંધે	માર્યાં
મઝાની	પંખી	પછાડા	સૌને	બાજુએ
મઝાનું	બેસતું	ઝાઝી	અચરજ	પહોંચે
મણા	કુંફાડા	લીધો	સંતાપ	જોયું
ઉંદરીઉ	ઉડાડી	પ્રાણજ	સઘળાં	ઉંડું
ભોગજોગે	મુકતો	પાઠ ૨૫	આશિષ	જણાયું
પેઠી	ઉંદર	સેવા	પ્રભુએ	વિચાર
દુઃખના	હેડકાં	ઘરડાં	લહેર	લાગ્યો

એટલામાં
ઉપાય
સૂઝી
આવ્યો
કેટલાક
ફાંકશ
માંડ્યા
નાખતો
આવ્યું
ત્યારે
બોળી
પહોંચી
તેટલું
પીધું
મટાડી
ચાલ્યો
બધું
છુપાઇને
બોલ્યો

ધીરજ
કઠણ
જલદી
સુકાય
સૌ

પાઠ ૨૭

કાપણી
પટેલ
થાકીને
મહેનત
ઘઉં
દહાડો
આથમતા
વઢાઈ
દિવાળી
દાદાજી
વઢાશે
મદદ
સાદ

સાંભળી
મલકાવી
કાળુનેએ
બાથમાં
લીધાં
બચ્ચીઓ
ભાણું
ઉનો
રોટલો
દાદીમાએ
થોડું
માખણ
આપ્યું
મરચાં
આદુ
ચટણી
વંતાકનું
શાક
ભૂખ્યા

દહાડીઆને
આપણે
ભાણુ
ખૂડે
પુરૂં
બધાંએ
દાતરડાં
હાથમાં
ચાસ
ત્રણત્રણ
ચચ્ચાર
આથમે

પાઠ ૨૮

ઘઉંનો
પાથરાને
દહાડા
ખેતરમાં
તડકે
સુકાવા.

હોંશે
ત્રીજે
ગાડું
લાવ્યા
પાથરા
ભર્યા
માંડ્યું
દેખાવ
ખળી
આગળ
પહોંચ્યાં
હસતાં
ઉતાર્યાં
ભાર
ખળીમાં
ઠાલવ્યા
કેટલાક
કાઢવા
સૌ

ખળહળતા	પાઠ ૨૯	વાળુ	ચંદ્રમા	ઝાંખો
કાંકરાને	કાપણી	ઈશ્વરનું	ત્યાંસુધી	કામઠા
ડુંગર	ઉમંગે	પાઠ ૩૦	નીકળ્યા	પાતળો
ફેલાવતી	વાદળીઓ	દીસે	ઓઢયો	વળેલો
પછડાણી	સહાય	તૈયાર	દહાડો	ત્યારપછી
ફટાક	ઊભરાયો	કુંડાંમાં	સાંજે	છેવટે
પાણીને	સુંદર	છુટું	મેદાનમાં	થાળી
કુંવળ	ફાલ	ગોળ	નીકળ્યા	ઊગે
ફણગા	લણીએ	સરસ	ઉતરી	ત્રીજે
છેવટે	ખંત	ખિલાય	ઓઢયો	અંધારી
ખેતરમાં	ભરીને	છુટા	વિષે	પેઠે
ભાળીમાં	વાંકું	ટોપલામાં	ઓલું	ઝગઝગે
[illegible]	દાતરડું	કુંસાં	થાળી	વધારે
ખુશ	કુંડાં	ઊડી	જેવડો	દેખાતા
[illegible]	ડગલો	કોથળાઓ	ગોળ	જુઓ
મહેલાજ	હૈયે	હાથોહાથ	ઊગે	વાદળાં
ડાળી	લણણી	પાઠ ૩૧	ત્યાંસુધી	ચઢી
[illegible]	સર્વે	આકાશની	દેખાય	પાઠ ૩૨
[illegible]	મૂકી	સહેલ	અજવાળું	વરસાદ

બેસાડયાં	દરીઆમાં	માંડયા	નઠારી	મટોડી
આવ્યાં	થોડોક	ખોદતું	દેડકે	સુકાય.
લાગ્યાં	ખેંચી	ચાલ્યું	તાણી	કઠણ
મનુ	રથમાં	કાદવ	પાઠ ૩૩	ધારવાળા
ઓટલા	જોડેલા	ખેંચી	ઢેકું	પથરાના
વાદળાં	ખેંચનાર	બિચારા	પત્થર	કકડા
ઢંકાઇ	પાઠ ૩૨-૨	પછડાતા	રેતી	ઘસાય
મોઢાં	થોભ્યાં	તણાઇ	પ્યાલું	કાંકરી
જોઇતાં	રહ્યાં	છેવટે	નીતર્યું	ગોળ
રમવાનું	ચોકખી	તળાવ	રસ્તા	ઝીણી
સાંભળી	રથમાં	નદીમાં	ઘસીએ	બાંધવાની
ઝાડ	મઝા	ત્યાં	ભુકો	રસ્તા
પાલો	ગામડાં	તૈયાર	મટોડી	સાહી
દહાડા	ઝાડો	બંધ	ડહોળું	ચૂસી
ભોંયમાં	મઝા	દોડી	ઠરે	પાઠ ૩૪
નીકળાતું	છોડી	ઘેબરીઓ	ઘસડી	માટી
ભૂખે	અહીં	રોટલી	નદી	ભરી
હમણા	પડયું	કોરેલાનું	તળાવમાં	સીંચ્યાં
તળાવ	એટલું	નેવલે	કાદવ	નાખ્યું

ઈંટવાડો	લીધી	ઝીણા	ધમણ	પૂછ્યું
અહીં	કર્યો	વાડકીમાં	ચલાવતા	તેમણે
કેટલાંક	ગજવામાંથી	વાડકી	બેઠો	કહ્યું
માણસો	ચપ્પુ	સુકવીને	સળીઓ	લોઢાનો
ભોંયમાંથી	કર્યાં	ભઠ્ઠીમાં	ચળકતો	ત્યારે
ખોદતાં	વચમાંથી	વાસણો	દેવતામાં	લોઢું
ઈંટ	દબાવી	ગોળી	ખૂબ	ચળકે
નળીઆં	વાડકી	ગાગર	તપાવ્યો	ટીપી
બનાવનાં	મોતીએ	ઘડા	લાલચોળ	ખેંચાય
પીળી	માંડયો	કોઠી	એરણ	મેં
ધોળી	દબાવે	કોડીઆં	હથોડા	સોનું
ભુરી	ભાંગી	તૈયાર	ટીપ્યો	રૂપું
સુકી	કેટલુંક	પાઠ ૩૫	ટીપવાથી	તાંબું
તપાસી	ઝટ	ધાતુઓ	સળીઓ	પિત્તળ
કઠણ	ઉતરી	મૂકયો	લાંબો	ચળકે
પછાડવાથી	માટીમાં	પૂછ્યું	પાતળો	ટિપાય
ભાંગી	કાણાં	સમજ્યો	જતરડામાં	પેટીમાંથી
જણાઈ	કણક	પિત્તળ	ખેંચી	કાઢ્યા
ચીકણી	ઘાટ	લુહાર	કર્યો	ઓજારોના

તાંબાનો	ઢગલી	લગભગ	ચીરૂં	પહેરવાના
ત્રાંબો	પાઈ	આવ્યો	માથા	કપડાં
સોનાનો	પૈસા	કહ્યું	સુંદર	તૈયાર
ઓળખતા	ઢબુ	આપ્યા	ભૂખે	મોટાઈ
કમાઈ	અધેલા	ત્રણ	સાંભળી	જોઈતી
સીસું	ત્રાંબાનાં	આઠ	તોલે	કોદાળી
જસત	તપાસી	વટાવ્યા	નાકું	સાંભળતી
પાઠ ૩૬	સૌ	તેમણે	લાકડાનો	ઊંડી
નાણું	વધારે	પંદર	સખત	વઢી
કાઢયાં	કોથળી	ઊઠયા	ચાલે	લોઢું
ત્રીજે	રૂપીઆ	સલામ	માથું	ખોદી
વાત	અડધો	પાઠ ૩૭	ફાટ ફોટ	કાઢી
ત્યાં	પાવલી	કુહાડી	નાકામાં	બિચારીને
દુકાનમાં	બેઆની	સોય	દોરો	દુઃખ
બેઠા	બતાવ્યાં	લક્કડફોડા	સુખ	ખડ્ડીમાં
ઓળખતા	રૂપાનાં	તકરાર	આણી	ખળવું
બોલાવ્યા	કોથળીમાંથી	પાનું	કાળકાટ	પકડું
શેઠની	મહોર	ધાર	ક્યાં	લાકડી
આગળ	કાઢી	લાકડાં	દોરે	આમાં

ચેહક	કાણું	છોકરાં	એટલે	લીમડો
પાઠ ૩૮	કાણાવાળું	વિષે	સમજાશે	ઘણા
ફૂલઝાડના	લટકતું	ઉખેડી	સુકાઇ	છોડવો
ક્યારા	આંગળી	ભોંયમાં	ભોંયમાંથી	છોડવામાંથી
ગોળ	પૂછ્યું	મુળીઉં	ઉખેડી	મુળીઆં
ચોરસ	મધપુડો	મુળીઆં	સુકાઇને	વાંકાં
ત્રિકોણ	મધમાખીઓ	વિના	વધીને	ઉંડાં
કર્યાં	મધ	ઉભું	ઉંચા	ઉતરેલાં
રોપ્યાં	કુવા	થડમાંથી	ચેઠ	મૂળમાંથી
ગલગોટા	કોસ	દાંડીઓ	પથરાય	ફુટેલા
મોગરા	થાળા	ફૂટેલી	કોહળાનો	વધે
જુઓ	લલકારતો	ડાળાં	વેલો	પાંદડાં
દાડમ	જીવતાં	ડાળીઓ	પાઠ ૪૦	ટટાર
લટકે	લીલાંછમ	પાંદડું	આંબા	મોટા
જમરૂખી	દેખાતાં	લાંબું	સિવાય	ઉંચું
જમરૂખ	ખૂશખૂશ	ખીલશે	શાકો	પાતળું
પંખીઓ	પાઠ ૩૯	બતાવું	વડ	ફુટે
બેઠાં	ઝોલા	જેવું	પીપળો	ડાળામાંથી
ડાળી	વચ્ચે	સુધી	આમલી	ચામડી

થડને	લીલુંછમ	ભોંય	ગાંઠા	બદલાઈને
છાલ	કંઇક	પથરાઇ	પાંદડાં	ઊઠજે
ખરબચડી	પાંદડાં	થડ	ફૂલ	દાતણ
કઠણ	ફૂલ	મુળીઆં	પાઠ ૪૨	ધોળજે
ઝીણા	ફળ	જણાતાં	ઘનુના	ઢીલો
પાતળાં	પૂછયું	ઉખેડયો	લાવ્યા	ડીકું
ફૂલ	તુરીઆ	બતાવ્યાં	સૂઈ	તોડી
ફળ	ગલકીના	કહ્યું	ઊંઘમાંથી	ચૂસી
ઊગતા	વળગીને	પાતળાં	કયાંથી	રસ
ઘણાખરા	ચઢે	ડુંકા	વાસ	ફેંકી
લાકડાં	દોરી	ભોંયમાં	બાઝી	નાખજે
બાળવાના	વળગા	ઉંડાં	વધતી	પાઠ ૪૩
મેજ	માંડવા	ઉતરતાં	વધીને	ભેંસ
ખુરસી	ચઢયાં	દોરડા	ડીલ	ધીમેધીમે
ખાટલા	પથરાઇ	દોરડા	ખાટો	હીંડે
પાટલા	વીટળાઇને	વાળીએ	ગોટલો	ભસતો
પાઠ ૪૧	તરબુચ	ફૂટેલાં	ગોટલામાં	શીંગડાં
વેલા	આરીઆના	થોડે	જતન	માંડી
ઘનજી	દેખાય	અંતરે	કર્યું	હલાવતી

અમળાઇને	વાગોળવું	પત્થર	ઉંચકીને	ભેંસનું
તૂટી	નીચલું	છુટા	ભૂલ	જાડું
તોડવું	જડબું	દહાડો	સોબત	મીઠું
પડતું	ઉપાડે	ટોળામાંથી	મોઢું	ગુણ
વારૂ	ઊઠે	છટકી	પુછડી	દોહી
ઉપલા	ફાટ	મળ્યું	ખરીમાંએ	ઠંડું
જડબાના	વધારે	ડુંગરા	ફાટ	ઉનું
દાંત	હીંડે	રસ્તે	વાગોળે	દોહ્યા
નીચલા	શરીર	ભૂખે	યાદ	બગડી
વચ્ચે	જાડું	લાગ્યું	વચ્ચે	દોહવાનું
ઘાસ	કાદવમાં	ચઢવાનું	પાતળા	વાસણ
માથું	ખાડા	ચઢી	મજબુત	ચોકખું
કોળીઆ	તળાવ	ઠરતા	શરીર	આંચળ
ઉતારી	જોરાવર	કુદવું	કૂદી	ધોઇ
ધરાય	વગડાઉ	કુદકો	દોડી	નાખવાં
વાગોળે	પુરી	ગબડયું	જાડું	વધારે
પેટમાં	પાઠ ૪૪	ચત્તુંપાટ	ઊનનો	નીકળશે
મોંમાં	બકરૂં	શોધવા	પાઠ ૪૫	કેટલાક
નિરાંતે	ઘેટું	નીકળ્યો	દૂધ	દેનારાં

સારૂં	પસંદ	પુછડી	પરસેવો	પોપટ
ખવરાવવાથી	ડાહીઆ	રીઝે	ફૂટતો	સમડી
જણસો	બનાવ્યો	માંસ	સૌથી	કબુતર
દહીં	ટીપુ	હાડકાંના	છેલ્લી	આવડે
છાશ	ચાલાક	કુકડા	એકાદ	કીડા
માખણ	કારકુન	ચાટવાનું	ધણી	જીવડાં
તાવીને	ઠરાવ્યો	દાંત	રહ્યા	બાંધે
શિખંડ	ગુપચુપ	અણીવાળા	ઊઠયા	ઇંડાં
બાળીને	બોલ્યો	મોઢાના	પાઠ ૪૭	ઈંડાંમાંથી
પેંડા	પ્રાણી	આગલા	પંખી	બચ્ચાં
ઉકાળીને	ગંધ	તીણા	મોઢું	ત્યાંસુધી
દૂધપાક	એકદમ	દાઢ	ક્યાં	ભોંય
બાસુદી	ત્યાં	કુકડા	ઠેકાણે	આંગળાં
પાઠ ૪૬	શિઆળ	જડબાં	દીસે	છુટાં
કુતરો	સાંભળી	હલાવતા	પીછાં	પડથી
ચરમા	કહ્યું	ઊંઘના	પુછડીમાંએ	જોડાએલાં
પ્રાણી	અહીં	ઝોકાં	ટાઢ	બતક
બબ્બે	બોલાવ્યો	મોંની	પાંખોવાળા	જળકુકડી
છેલ્લા	તૈયાર	બંને	કાગડો	સિવાય

પાઠ ૪૮	પુછડી	વળેલી	પ્યાલાં	બાંધ્યું
પોપટ	ડીલ	સીધી	લોટામાં	નકુ
કાબડો	પીછાં	થોડુંક	લીધું	સૂતું
પાંજરૂં	ઊઠો	નાખ્યું	વાદળી	ઉતારી
બહુ	બાંધો	ભાવ્યું	કાઢયા	ઝોળીમાં
ભૂખ	વધારે	કૂદતો	પ્યાલું	સૂવાનું
ભૂખ્યો	મોંમાં	ઊડીને	નાખ્યો	રડાવ
માંડયું	લુચ્ચા	પાઠ ૪૯	હલાવ્યું	પાસું
સાંભળી	આવ્યા	આણ્યાં	નારંગી	પાંગરા
તરબુચનો	હોઉં	રંગનાં	સુંદર	દોયણાં
કુચો	વચ્ચે	પડીકાં	કંકુ	ઓરડામાં
આંસ	આટલો	લાવ્યા	હળદર	સળીઆ
ધારીને	જીવજંતુ	ક્યાં	વાદળી	ધૂળ
વિચાર	કોહેલું	જુદાજુદા	મેળવ્યો	લુગડાંનો
કર્યો	સળેલું	બનાવતાં	જાંબુડો	ઝાપટી
ઓળખતા	આંગળામાં	આવડે	મેળવી	ઘોડીઆના
નહિ	પાછળ	પડીકાં	મેશના	મોભમાં
આપણે	આગળ	શીખવ્યું	પાઠ ૫૦	ભમરીઓ
[illegible]	છોકેથી	જોઉં	પારણું	પુતળીઓ

જાંબુડી	હાલરડું	ચીતરેલ	તળાઇઓ	ઊંઘીને
ગુલાબી	રંગીત	ચઢાવું	ચિનાઈ	ઊઠશો
ઘોડીઆના	પોઢો	પઢાવું	ફૂલડાં	લાડકડા
ગોદડીઓ	રસીલા	સૌને	સૂવાની	ઘાલીશ
પાથરી	ઝુલાવું	મઢાવું	બિછાવું	ગજવે
ઝુલાવવા	જડાવું	મખમલ	દોરીએ	—:०:—
ઘુમણ	પધરાવું	મશરૂની	હિંચોળું	

કઠિન શબ્દો.

ઊગતાં, ઊડીને, ઊઠું છું, ઊડયા, ઊડયો, ઊડયાં, કૂદી, ચૂસી, છૂટશે, છૂટયો, તૂટી, પૂછયા, પૂછયું, પૂરે છે, ફૂટે, ફૂટેલા, ફૂલઝાડ, બૂમો, ભૂખ્યો, મૂકું, મૂકયો, સૂઇ, સૂઝી, સૂવું.

ઈજા, ખીજયા, ખીલશે, ચીકણી, ચીતરેલ, ચીરૂ, જીત્યો, જીવતાં ઝીણી, ટીપવાથી, ટીપ્યો, ડીડું, તીણા, તીર્થ, ત્રીજો, દીકરો, દીકરી, દીધો, દીલ, દીવા, દીવાધેન, દીસે, ધીરજ, ધીરૂ, નીકળતો, નીકળ્યું, નીચલું, નીતર્યું, નીસરી, પીછાં, પીતરાઈ, પીધું, પીપળો, પીરસ્યાં, પીળો, ફીકર, બીતો, લીધો, લીમડો લીલાંછમ, વીટળાઈ, શીખવ્યું, સીસી.

કુજો, ખુણો ખુશી, ગુણ, ગુરુ, ચુનો, છુટા, છુટું, છુટો, જુઓ, જુઠું, પુરી, પુરૂં, પુળા, કુચો, બુધ, ભુકો, સુખ.

કુતરો, કુલડી, ખુરસી, ઘુઘરા, ઘુમણ, દુખડાં, દુઃખ, પુછડી, પુરુષ, મુખડું, સુદર, લુગડાં, સુકવી,

સુરજ, ગુપચુપ, જુમેરાત, નુકસાન, પુતળીઓ, સુરવાલ, મુસલમાન.

અંગ, અંગરખી, અંતરે, અંદર, અંધારું, ઈંટ, ઈંટવાડો, કંઈ, કંસાર, ખંડ, ગંદવાડ, ગંદી, ગંદો, ગંધ બંધ, ઘંટ, ચંદ્ર, ચંદ્રમા, ચંચળ, ચંપેલી, જંગલ, જંતુ, પંખી, પંદર, પંપાળી, ઠંડું, ભંડારીઉં, મંગળ, મંડયો, રંગ, વંતાક, શંકર, શંભુ, સંગ, સંજોરી, સંતાપ, સંતાયા, સંભાળ, સંસાર, હંમેશાં.

આંખો, આંગળી, આંગળાં, આંગણામાં, આંચળ, આંધળો, આંબો, કાંકરા, કાંચળી, ખાંધે, ગાંઠા, ચાંચ, ઝાંપે, જાંબુડો, ઝાંખા, ટાંગેલાં, તાંબું, દાંડીઓ, દાંત, પાંગરાં, પાંચ, પાંજરૂં, પાંદડું, પાંસરૂં, ફાંફાં, બાંધ્યું, માંડયું, માંદો, માંસ, માંહે, લાંબું, વાંકું, વાંસો, સાંભળતાં, સાંભળી.

ઈંડાં, લીંપેગુંપે, લીંબુ, સીંચ્યાં, શીંગડાં, હીંડે, ઉંચકી, ઉંચું, ઉંડું, ઉંઘાડવા, ઉંદર, ઉંદરડો, ઉંદરીઉં, કુંવળ, છુંદાય, ઠુંકા, ડુંગર, ડુંડાં, ફુંફાડા, સુંદર,

ઊંઘ, છૂંદી, છૂંદે.

તેં, મેં, ભેંસ, ખેંચાય, પેંડા, લેંઘી, ખેંચે, ફેંકે, ભોંય, મોં, પૈંઆ.

જોડણીના એકજ સરખા નિયમવાળા શબ્દો.

ચિનાઈ. સિવાય દિવાળી. નિશાળ. નિશાળીઆ, પિલાય. નિરાંત બિચારા. બિછાવું. બિલાડી. ભિખારી. વિચાર, શિઆળ શિકાર. શિખામણ. સિવાય. પિત્તળ. નિત્ય. હિંચોળું.

ઉકાળી. ઉખેડી. ઉખેડયો. ઉજાસ. ઉડાડી. ઉતારી. ઉતારી. ઉપાડો. કુહાડી. ઝુલાવું. ઝુલાવવા. તુરીઆં. મુકાઇ. મુળીઉં. મુળીઆ. રૂપાળું. રૂપીઓ. લુહાર. મુકાઇ. સુકાય ગુલાબ. જુઠાણું, દુકાન. છુંદાય. ફુંફાડા. ઉંઘાડવા.

અસિઆઇ. ફોઇઆત, હોશિઆર.

ઢીલ. દીક્ષ. ભીખ. જીવ.

કીડી. સીસી. સીધી. ટીપી. ઝીણી.

ફુજ. ખૂબ. ખૂશ. દૂર. ધૂળ. મૂળ. પૂછ ફૂલ. ભૂલ બૂમ. ભૂખ. દૂધ. ઊન.

કઠિન મળતા શબ્દોની તારવણી.

કનુ. મનુ. ભાનુ. નાનુ. ચીનુ મકુ. નઠ્ઠુ. છોટુ બહુ. વહુ. આદુ. સાસુ. લાડુ. ધીરૂ. સારૂ વારૂ. રામુ. માધુ. ધાતુ. ટબુ. વાળુ. કાળુ. ગુરુ. ટીપુ. પ્રભુ. જંતુ. શંભુ. જાંબુ. લીંબુ. ચપ્પુ. લલ્લુ. વગડાઉ.

કબાટ. કોટ. ચળકાટ. ઝટ. પેટ. પોપટ. ફાટ પાટ. ઘાટ ચત્તુંપાટ.

આઠ. પાઠ. શેઠ. [અઠવાડીઉં. ભંડારીઉં

દાઢ. ટાઢ. સઢ [સાત સરત. હેત. ખેડુત.

સાથ. હાથ. નાથ. બાથ. માથું. ભાથું.

સાદ. પ્રસાદ. યાદ. ઉમેદ. મદદ. બળદ. વરસાદ. પસંદ. એકાદ.

બંધ. ગંધ. દૂધ. મધ. [અહીં. તહીં. દહીં.

રવિ. શનિ. જુક્તિ. નહિ.

પાંદડાં. ગોદડી. દહાડો. દોરડું. દાતરડું. દાડમ. દેડકું.

જોડાક્ષર.

ઊઠયાં. ત્રણ. ત્રીજો. શુક્રવાર. છેલ્લો. રહ્યો. ચિત્રો. ઇશ્વર. જ્ઞાન. નિત્ય. નાહ્યા. કહ્યું. લાગ્યો. ચોકખાઇ. રમ્યો. ફોલ્લા. ચોકખા. ભાવ્યો. કર્યો. ક્યારે. આપ્યા. અડાડયો. મંડયો. સર્વે. ત્યાં. બોલ્યો. પ્રમાણે. બોલાવ્યો. માંડયું પીરસ્યા. બબ્બે. જીત્યો. મળ્યો. પરીક્ષા. માર્યાં. પ્રાણી. ખીજ્યા. નક્કી. છુટો. છૂટયો. ચપ્પુ. ગમ્યો. આણ્યો. પૂછયું. લલ્લુ. મશ્કરી. પસ્તાય. બચ્ચાં. જુક્તિ. અન્ન. ભૂખ્યો. અલ્યા. વિદ્યા. ચંદ્ર. પ્રભુ સ્વપ્નું. પરમેશ્વર. રસ્તો. બચ્ચીઓ. ઉતર્યા. કલ્યાણ. ચંદ્રમા. નીકળ્યા, બેસાડયાં. આવ્યાં. લાગ્યાં. થોભ્યાં. રહ્યાં. ચોકખી. પત્થર. પ્યાલું. નીતર્યું. રસ્તા. ભઠ્ઠી. સીંચ્યાં. ગમ્યું. નાખ્યું. મૂકયો. પૂછયું. સમજ્યો. પિત્તળ. કાઢયા. ઓળખાવ્યા. વત્તા. કાઢયાં. બતાવ્યાં. વટાવ્યા. લક્કડફોડા. ત્રિકોણ. કયારા. કર્યા. વચ્ચે. ચઢયા. ઉખેડયો. કર્યું. પત્થર. ચત્તુંપાટ. દોહ્યા. ચશ્મા. પ્રાણી. બબ્બે. છેલ્લી. બચ્ચાં. લુચ્ચા. આણ્યાં. શીખવ્યું. બનાવ્યો. બાંધ્યું.

મળતા જોડાક્ષરો.

મૂકયા. *મૂકયાં. મૂકયું. મૂકયો. કયારે કયારા. કયાં. ભૂખ્યો. નાખ્યો. નાખ્યું. લાગ્યો. સીચ્યું. પૂછયું. ખીજ્યા. સમજ્યો. છૂટયો. ઊઠયા ઊઠયાં અડાડયો. મંડયો. ઉખેડયો. માંડયું. પકડયું. બેસાડયાં. કાઢયું. ચઢયું આણ્યો. વખાણ્યો. આણ્યું. નિત્ય. ત્યારે. ત્યાં. જીત્યો. વિદ્યા. બાંધ્યું. પ્યાલું. રોપ્યું આપ્યું. થોભ્યાં. ગમ્યું. કર્યું. ભર્યું. નીતર્યું. કર્યા. માર્યાં. ઉતર્યાં. છેતર્યાં. સર્વે. બોલ્યું. અલ્યા. ઓળખાવ્યો. હાલવ્યો. તપાવ્યો. બનાવ્યો. બોલાવ્યો. ભાવ્યાં. બતાવ્યું. શીખવ્યું. હલાવ્યું પીરસ્યું. દોહ્યા. નાહ્યા. કહ્યું. રહ્યું. મળ્યું. નીકળ્યું.

છેલ્લો. ફોલ્લો. લલ્લુ. લક્કડશોડા. નક્કી. લુચ્ચા. બચ્ચું, બચ્ચી. વચ્ચે છુટ્ટો. પિત્તળ. વત્તા. ચત્તુંપાટ. અન્ન. ચપ્પુ. બબ્બે.

ચોકખા. ચોકખાઈ. જુક્તિ. ભઠ્ઠી. પત્થર.

શુક્ર. ચંદ્ર. ચંદ્રમા. પ્રભુ. પ્રમાણે. પ્રાણી. ત્રણ. ત્રિકોણ. ત્રીજો. બત્રીજો. ચિત્રો.

* અનુસ્વારનું ભાન કરાવવું.

ચશ્મા. ઈશ્વર. પરમેશ્વર.
રસ્તો. પરીક્ષા. વિદ્યા. જ્ઞાન.

પરીક્ષામાં આવનાર શબ્દો.

અક્ષર, જ્ઞાન, નિત્ય, જુઠું, શિક્ષા, લુગડાં, અઠવાડીઉં, ભંડારીઉં, ચિત્રો, ટાંગેલાં, ધોતલી, મસિઆઈ, અગણિત, પુરુષ, ઢગલો, દોરડું, ફૂટેલાં, શીંગડાં, વગડાઉ, ઓઢણી, ગંદવાડ, કવિતા, દાતણ, કઢી, દુખડાં, ગાદી, પૈંઆ, વઘારેલાં, પાંદડાં, ચટણી, તૈયાર, પરીક્ષા, દેડકાં, દુઃખ, નુકસાન, છુંદાય, છુટ્ટો, છૂટયો, હોશિયાર, ચપ્પુ, વખાણ્યા, કાઢયા, મશ્કરી, જુઠાણું, જુક્તિ, બાંધ્યું, ભૂખ્યા, ઈશ્વર, પરમેશ્વર, વિદ્યા, સ્વપ્નું, મનસુબો, આશિષ, પટલાણી દાતરડું, નિતર્યું, પ્યાલું, પત્થર, ભઠ્ઠી, સીંચ્યાં, પિત્તળ, ત્રિકોણ, સુળીઉં, પૂછયું, વીટળાઈ, ઉખેડયા, તૂટી, નિરાંતે, ચત્તુંપાટ, ઠંડું, ચશ્મા, જાંબુડો, બાસુદી હળદર, ગોદડી, ચોકખાઇ, અડાડયા, અન્ન તીર્થ, લક્કડફોડા, દોથા, શિખંડ, જીવજંતુ.